

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 13 (жовтень - грудень 2014 року)

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.
This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

У жовтні, на виконання урядового Розпорядження № 864, [Наказом № 766](#) Міненерговугілля створено багатосторонню групу для розроблення, втілення і моніторингу ефективності виконання реформ, відповідно до зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства. До групи увійшли представники відповідних міністерств та відомств, державних компаній та бізнес-асоціацій, а також громадськості, зокрема 6 членів експертної коаліції "Енергетичні Реформи".

За [повідомленням міністра Кабінету Міністрів](#), до 17 листопада міністерства й центральні органи виконавчої влади мали подати секторальні плани імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

24 листопада, експерти та представники НУО з України, об'єднані в коаліцію "Енергетичні реформи", провели [зустріч із Секретаріатом Енергетичного співтовариства](#) у Відні, в ході якої презентували свій [моніторинговий звіт](#). Учасники зустрічі також обговорили зміну енергетичної політики в Україні, а також те, як виконання енергетичних правил ЄС допомагає Україні вирішити проблему з безпекою постачань традиційних видів палива. Повідомлення про зустріч та презентації можна [переглянути тут](#).

25 листопада у Брюсселі відбулася експертна дискусія "Україна і європейська енергетична безпека: від співпраці до інтеграції", організована коаліцією "Енергетичні реформи", європейським офісом Фонду Конрада Аденауера та Офісом зв'язку українських аналітичних центрів у Брюсселі, за підтримки Представництва Канади в ЄС. Звіт про проведений захід можна [почитати тут](#).

Також, у жовтні розпочалися коаліційні переговори між партіями-переможцями парламентських виборів 26 жовтня. У проекті коаліційної угоди, запропонованої "Блоком Петра Порошенка", йдеться про низку реформ: зокрема, [перехід на прямі договори купівлі-продажу вугілля](#) з ліквідацією ДП "Вугілля України", [скасування перехресного субсидування](#) на ринках газу й електроенергії, встановлення [єдиної оптової ціни на газ](#) для усіх категорій споживачів, закріплення цілі з обмеження імпорту газу однією компанією до [30%](#) та знизивши до такого ж відсотку [плату за користування надрами](#) для приватних видобувних компаній.

27 листопада відбулося перше засідання Верховної Ради України VIII скликання, в ході якого голови 5 парламентських фракцій підписали [Коаліційну угоду](#). Серед пріоритетів документу – реформи [ринків газу та електроенергії відповідно до Третього енергетичного пакету](#), диверсифікація постачань, а також [докорінна перебудова вугільної галузі](#).

2 грудня було [затверджено новий склад](#) Кабінету Міністрів, 9 грудня затверджено [Програму діяльності Кабінету Міністрів \(Постанова № 695\)](#), яку схвалено парламентом 11 грудня ([Постанова № 26-VIII](#)). Документом задекларовано "нову політику енергетичної незалежності".

16 грудня відбулося [перше засідання Ради асоціації Україна-ЄС](#), яка підкреслила важливість співробітництва в енергетичній сфері.

19 грудня, в ході [засідання Громадської ради](#) при Міненерговугілля, громадськість, експерти та керівництво відомства обговорили проект нової редакції Енергетичної стратегії України на період до 2030 року.

22 грудня [Указом Президента № 947/2014](#) затверджено склад Національної ради реформ, а вже 24 відбулося [перше засідання](#) органу. В ході засідання, Президент П.Порошенко висловив переконання, що виконання Стратегії-2020, Коаліційної угоди, Програми дій уряду, Національного плану імплементації Угоди про асоціацію з ЄС є "дороговказом для країни на найближчий рік". У той же день директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач провів [низку зустрічей з українськими посадовцями](#).

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у жовтні – грудні 2014 року наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Домовленості щодо "зимового газового пакету" стратегічно не вирішили проблеми безпеки постачань

30 жовтня у Брюсселі відбулася заключні переговори у форматі Україна-ЄС-РФ, які стартували ще 2 травня і яким передували інтенсивні консультації між посадовцями України та ЄС. За підсумками зустрічі, були [підписані 3 документи](#):

- Зобов'язуючий Протокол щодо умов постачання російського газу на період з листопада 2014 року до 31 березня 2015 року;
- Доповнення № 33 до Контракту від 19 січня 2009 року між НАК "Нафтогаз України" та ВАТ "Газпром" щодо купівлі-продажу природного газу в 2009-2019 роках;
- Лист президента Єврокомісії Ж.М.Баррозу до Президента України П.Порошенка, яким закріплено гарантії щодо фінансової підтримки, а також готовність сприяти подальшому нарощуванню реверсних поставок газу.

Того ж дня, Розпорядженням [№ 1045-р](#) "Про забезпечення енергетичної безпеки України та Європейського Союзу в осінньо-зимовий період 2014/15 року" Кабмін схвалив проект Зобов'язуючого протоколу, а також дозволив "Нафтогазу" використати відповідні кошти для сплати боргу за імпортований газ (також регламентовано [Наказом № 767](#) Міненерговугілля).

16 жовтня "Нафтогаз" ініціював провадження в Арбітражному інституті при торгівельній палаті Стокгольма щодо внесення змін до контракту з "Газпромом" на транзит газу. Як [повідомили](#) в компанії, цей крок пов'язаний з виконанням зобов'язань України в Енергетичному співтоваристві. 11 листопада голова "Нафтогазу" А.Коболєв запросив представників країн ЄС та Єврокомісії [на газовимірвальні станції для моніторингу транзиту](#). Натомість оператор "Укртрансгаз" [почав щоденне оприлюднення даних про транспортування газу](#).

З 9 грудня Україна розпочала [імпорт газу з Росії](#), розрахувавшись з Росією згідно з Брюссельською угодою (вплата 3,1 млрд. дол.) та [передплативши](#) імпорт 1 млрд. кубометрів газу. Прем'єр-міністр А.Яценюк допустив [можливість підписання ще однієї проміжної газової угоди з РФ](#) до винесення рішення Стокгольмським арбітражем у спорі "Нафтогазу" з "Газпромом".

Наприкінці листопада Кабінет Міністрів затвердив прогнозний баланс на 2014 рік ([Розпорядження № 1211-р](#)), згідно з яким цього року держава використає трохи [більше 53 млрд. кубометрів газу](#), з яких [власний видобуток складе 20,5 млрд. кубометрів](#), імпорт з країн ЄС – 5 млрд. кубометрів, а імпорт з РФ – [14,9 млрд. кубометрів](#). Решту газу буде відібрано зі сховищ.

Розширення поставок газу з ЄС передбачають обсяги, які необхідні Україні

16 жовтня ЄС оприлюднив результати стрес-тестів газових систем. Для України це дослідження вказує на [можливість забезпечення 70% потреб газу з інших джерел](#), оцінюючи дефіцит на рівні 5 млрд. кубометрів. У грудні [Рада асоціації Україна-ЄС](#) підкреслила важливість співробітництва з метою забезпечення енергетичної безпеки України та всього континенту. Було вирішено продовжувати співробітництво, у т.ч. стосовно забезпечення постачання газу з Європи до України.

"Нафтогаз" [запропонував](#) словацькому оператору Eustream технічне рішення, яке дозволить значно розширити потужність цього газотранспортного маршруту. Міненерговугілля погодило своїм [Наказом №746](#) від 24 жовтня підписання "Нафтогазом" договору з Eustream про доступ до газотранспортної мережі та транспортування газу. З квітня 2015 року прогнозується [початок "великого реверсу" зі Словаччини](#) обсягом до 100 млрд. кубометрів на рік.

За [словами](#) директора з розвитку бізнесу "Нафтогазу" Ю.Вітренка, для цього потрібно привести у відповідність до європейського регулювання угоди між Eustream та "Газпром експортом", і цьому може сприяти Єврокомісія та словацький регулятор. Він також допустив можливість запуску такого ж віртуального реверсу з Румунії, підписавши угоду про пряме поєднання українського і румунського операторів.

"Укртрансгаз" [завершив монтаж з'єднувальної ланки між магістральними газопроводами "Вояни-Ужгород" і "Союз"](#), який дозволить збільшити словацький реверс до 40 млн. кубометрів на добу. У свою чергу, словацький оператор Eustream [планує будівництво газопроводу](#) Eastring, який уможливить імпорту газу в Україну з Туреччини.

У листопаді, Президент П.Порошенко закликав до об'єднання мереж Угорщини, Словаччини та України для зміцнення енергетичної безпеки, а також отримав [гарантії від Словаччини щодо подальших реверсних постачань](#) газу. Таким чином були започатковані переговори з країнами "Вишеградської четвірки" щодо [інтеграції газових систем](#) і створення газового хабу на базі західноукраїнських ПСГ.

Також, через [спорудження нового інтерконектору до Польщі](#) з продуктивністю 8 млрд. кубометрів на рік (у напрямку Польща-Україна) та 7 млрд. кубометрів на рік (у напрямку Україна-Польща).

Орієнтовна вартість будівництва об'єкту на території України складає 245 млн. дол. Прем'єр-міністр А.Яценюк [доручив](#) терміново підготувати проект будівництва інтерконектора, провести переговори з ЄІБ та ЄБРР. У грудні підписано угоду між "Укртрансгазом" та польською Gaz-System [про взаємодію для інтеграції газотранспортних систем](#).

Також, на виконання окремого доручення Міністерства енергетики, "Нафтогаз" започаткував публікацію регулярних звітів щодо споживання газу – в розрізі категорій споживачів та регіонів України. У звітах також зазначається рівень виконання лімітів споживання газу, встановлених урядовою [Постановою № 296 від 9 липня 2014 р.](#)

Протидіючи зростанню дефіциту енергоресурсів, уряд запроваджує адміністративні методи

Кабінет Міністрів посилив власні контрольні функції, затвердивши порядок [контролю за виконанням інвестпрограм](#) з тепло- та водопостачання, та зареєструвавши законопроект про затвердження [щорічних прогнозних балансів виробництва і споживання паливно-енергетичних ресурсів](#).

14 жовтня у Верховній Раді зареєстровано урядовий законопроект [№ 5166](#) про надзвичайні повноваження в газовій сфері, який передбачає право Кабміну обмежувати або припиняти поставки газу, змінювати його ціну, примусово викупляти газ приватних компаній у період обмеження або припинення постачання на територію України. Дії оператора ГТС та інших учасників ринку в умовах надзвичайного стану підпорядковуються рішенням уряду. Окрім того, урядом внесено законопроект ["Про особливий період у паливно-енергетичному комплексі"](#) (реєстр. №0930), який було прийнято за основу ще 4 липня 2014 року.

14 листопада Президент своїм [Указом № 876/2014](#) ввів у дію рішення РНБОУ від 4 листопада 2014 року "Про стан забезпечення енергетичної безпеки держави та невідкладні заходи щодо сталого проведення опалювального сезону 2014/15 року". Цим [рішенням](#) уряду та відповідальним міністерствам було доручено забезпечити використання газу українського видобутку виключно для потреб населення і ТКЕ, вжити заходів із посилення платіжної дисципліни (у т.ч. платежі гарантованим постачальникам газу лише через поточні рахунки із спеціальним режимом використання, введення з 1 грудня системи попередньої оплати за споживання енергоносіїв, стягнення заборгованості з ТЕЦ та ТЕС), переведення всіх категорій споживачів на комерційний облік тепла і газу, оптимізації споживання газу та муніципальних систем теплопостачання. Правоохоронні органи отримали завдання перевірити використання бюджетних дотацій вугільними шахтами, а також розрахунки за газ та електроенергію.

Ключова увага влади була зосереджена на безпеці поставок електроенергії

Війна на Донбасі та [захоплення терористами шахт](#) створила дефіцит вугілля в Україні – через вивіз вугільної продукції до Росії у [жовтні-грудні](#), та посилення темпів [вивозу в січні](#); [обстріл і пошкодження](#) шахт на українській території, в результаті [яких гинуть люди](#). Уряд [відновив постачання вугілля](#) з ПАР (замовлено [п'яте і шосте](#) судно), провів переговори з Польщею [щодо спільного переобладнання](#) ТЕС на використання вугілля інших марок, розпочав імпорт вугілля [з російської території](#).

[Міністерство енергетики готувалось](#) до можливих перебоїв з постачанням електроенергії ще у жовтні, в умовах обмеженого постачання газу та вугілля. Через дисбаланс на ринку електроенергії [почались віялові відключення](#) електроенергії. У грудні Міненерговугілля оприлюднило [проект Розпорядження Кабінету Міністрів](#), за яким енергопостачальним компаніям дозволяється розробити графіки періодичного відключення електричної енергії, а "Укренерго" – відключати від магістральних та міждержавних мереж споживачів на окупованих територіях, у випадку недотримання граничних величин споживання електроенергії в час максимуму навантаження ОЕС України.

Одночасно, депутати в парламенті почали реєструвати низку проектів законів та постанов, які або встановлюють мораторій на відключення електроенергії, або забороняють її відключати певним категоріям, наприклад, [закладам охорони здоров'я, навчальним закладам](#), чи підприємствам, що [виробляють продукцію оборонного](#) призначення. Групою депутатів "Економічний розвиток" була створена [тимчасова слідча комісія](#) (ТСК) у парламенті для з'ясування причин і необхідності відключення електроенергії населенню.

На початку грудня [КМУ прийняв рішення](#) про тимчасовий імпорт електроенергії з суміжних країн, почались [переговори про підписання](#) угоди між українською «Укрінтеренерго» та російською «ІнтерРАО». Міненерго [створило аудиторську групу](#) для проведення аудиту «Укрінтеренерго», попереднього директора було [затримано через підозру](#) в корупції щодо закупівлі вугілля в ПАР, а наприкінці грудня було [призначено нового в.о. директора](#) підприємства В.Андрієнка. 28 грудня [компанія оголосила аукціон](#) на право постачати електроенергію в Крим протягом 2015 року. Також уряд [дозволив будь-якій компанії](#), що працює на ринку, напряму імпортувати електроенергію.

У частині посилення безпеки атомної енергетики, уряд [вніс зміни до переліку особливо](#) важливих об'єктів електроенергетики, які підлягають охороні відомчою воєнізованою охороною у взаємодії із спеціалізованими підрозділами інших центральних органів виконавчої влади, додавши туди АЕС. У грудні депутати зареєстрували проект закону [№ 1394 від 11.12.2014](#), яким пропонується включити до тарифу на електроенергію також реалізацію заходів програм з підвищення безпеки ядерних установок та продовження строків експлуатації ядерних установок.

У сфері реформи газового ринку:

Завершено підготовку нового базового закону та інших кроків на виконання вимог Третього енергопакету ЄС

23 грудня на веб-сайті Міненерговугілля було оприлюднено [проект Закону "Про ринок природного газу"](#). Як йдеться у повідомленні, документ підготовлено з метою "створення ефективного конкурентного середовища на ринку природного газу з урахуванням основних вимог законодавства ЄС", зокрема директив Третього енергетичного пакету. Законопроект напрацьовано [відповідною Робочою групою](#), а в ході [зустрічі з директором](#) Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копачем міністр В.Демчишин оголосив про те, що підготовка документу буде завершена в січні, і це буде зроблено в тісній співпраці із Секретаріатом.

[Програма діяльності Кабінету Міністрів](#), схвалена урядовою постановою у грудні, передбачає низку кроків на виконання зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема Третього енергетичного пакета. Серед задекларованих кроків – залучення інвесторів до модернізації та експлуатації ГТС (у т.ч. оголошення про проведення міжнародного конкурсу), реалізація проекту з ЄБРР та ЄІБ щодо модернізації ГТС (до 2020 року), реорганізація НАК "Нафтогаз України" (створення ПАТ з управління магістральними газопроводами та підземними газовими сховищами, повне фінансове оздоровлення холдингу до 2017 року).

Тим часом, НКРЕКП оприлюднила низку проектів постанов, зокрема нові редакції [Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання газу](#), [Типового договору на розподіл газу](#) та Типового договору на постачання газу за регульованим тарифом. Менш однозначною є [проект постанови](#), якою запроваджується щомісячна або щодакдна 100% передоплата вартості послуг з транспортування природного газу.

На фоні запланованого переходу транспортування газу на систему "вхід/вихід", уряду вдалося залучити перші інвестиції, хоча пошук партнерів з управління ГТС і сховищами триває

Постановою від 1 жовтня [№ 577](#) уряд визначив, що вимоги Постанови від 3 жовтня 2012 р. [№ 899](#) в частині заборони здійснювати витрати на аудиторські та консалтингові послуги не поширюються на "Нафтогаз". Зокрема йдеться про можливість здійснення у 2014 році витрат на аудиторські послуги, а також послуги з оцінки в рамках реформування системи управління Єдиною газотранспортною системою України згідно з вимогами Директиви 2009/73/ЄС.

9 жовтня Кабінет Міністрів оприлюднив [Постанову від 03.09.2014 № 510](#) "Про вдосконалення державної політики у сфері регулювання діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами територією України". Як [заявив](#) прем'єр-міністр А.Яценюк, процедуру встановлення тарифу за транспортування природного газу встановлено на ринкових принципах. 17 жовтня Міненергугілля [Наказом № 726](#) затвердила Примірний договір на транзит газу та рекомендувало "Укртрансгазу" перевести договірну базу на нові засади. 31 жовтня НКРЕКП оприлюднила [проект постанови](#), яким затверджується порядок формування тарифів на транспортування газу на основі тарифної системи "вхід/вихід" з урахуванням цілей стимулюючого регулювання.

31 жовтня, на засіданні Антикризисового енергетичного штабу, прем'єр-міністр А.Яценюк [доручив](#) Міненергугілля і "Нафтогазу" у перший тиждень листопада подати умови конкурсу із залучення інвесторів ЄС і США до експлуатації та модернізації ГТС і газових сховищ. Водночас, як спрогнозував директор з розвитку бізнесу "Нафтогазу" Ю.Вітренко, продаж 49% акцій в операторі ГТС [відбудеться не раніше 2017 року](#).

З огляду на певний прогрес у реформах, Європейський інвестиційний банк [схвалив виділення кредиту в 150 млн. євро](#) на реконструкцію газопроводу "Уренгой-Помари-Ужгород", саму кредитну угоду [підписано](#) 1 грудня. Схожу кредитну угоду було [підписано з ЄБРР](#) 15 грудня. Рада асоціації Україна-ЄС привітала підписання договорів: як йдеться у [повідомленні](#), разом із Трастовим фондом щодо реформування "Нафтогазу", започаткованим Єврокомісією та Світовим банком, ці кроки є дуже важливими для забезпечення надійності української ГТС.

На початку грудня "Нафтогазом" була також запропонована [Концепція щодо принципів корпоративного управління в українських державних підприємствах](#), яка передбачає впровадження протягом 2015-2016 років сучасних європейських стандартів корпоративного управління державними енергетичними компаніями. Сама [концепція](#) є фактично набором рекомендацій для ПАТ "Магістральні газопроводи України", і буде допрацьовуватися "Нафтогазом" зі спеціалістами Єврокомісії, Світового Банку, ЄІБ та ЄБРР, компанією Deloitte та іншими фахівцями.

Основну активність у питанні відокремлення функцій облгазів та доступу до мереж проявляє регулятор

За інформацією [дослідження](#), виконаного Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, Україна – одна з 2 країн Енергетичного Співтовариства, де розподільчі компанії обслуговують більше ніж 1 постачальника газу. У 2013 році 3 із 50 регіональних газопостачальних компаній займають 18,9% на ринку.

14 жовтня зареєстровано законопроект [№ 5171](#) (перереєстрований у Верховній Раді нового скликання під [№ 1064](#)) про внесення змін до Закону "Про засади функціонування ринку природного газу" (автор – депутат О.Кужель із фракції ВО "Батьківщина"). Ним пропонується відновити вільну конкуренцію серед виконавців робіт із приєднання замовників до ГТС. Якщо зараз облгази продовжують домінувати на ринку вказаних робіт, то документом визначається право замовника на власний розсуд обирати виконавця послуг з приєднання (на підставі наявних дозволів та ліцензій).

Натомість НКРЕКП створила [спеціальну групу з опрацювання проблемних питань у сфері приєднання до газових мереж](#). До її складу увійшли представники громадських організацій, облгазів, державних органів та ін. Засідання робочої групи проводитимуться в разі потреби, оперативний обмін інформацією відбуватиметься електронною поштою. 27 листопада [Постановою № 411](#) НКРЕКП встановила ставки плати за стандартне приєднання до газових мереж на 2015 рік.

30 жовтня НКРЕКП оприлюднила [проект постанови](#) Кабінету Міністрів "Про внесення змін до Типового договору про надання населенню послуг з газопостачання" на виконання вимог щодо відокремлення функцій з розподілу та постачання природного газу. Проектом передбачається, що договір про надання послуг з газопостачання укладається між трьома сторонами – споживачем, газопостачальним та газорозподільним підприємствами.

Також, з метою підготовки до розділення функцій (unbundling) облгазів, регулятор розробив проекти постанов ["Про затвердження Типового договору на постачання природного газу за регульованим тарифом"](#), ["Про затвердження Типового договору на розподіл природного газу"](#), а також – з метою дерегуляції ринку – спрощення процедур ліцензування у сфері [постачання та розподілу](#) газу.

На внутрішньому ринку зберігається конфлікт через рішення уряду щодо тимчасової монополії "Нафтогазу"

Значного резонансу набули постанови уряду [№ 596](#) від 7 листопада та [№ 599](#) від 12 листопада, якими до 28 лютого 2015 року більшість промислових, енергогенеруючих і теплогенеруючих підприємств зобов'язали купувати газу виключно у НАК "Нафтогаз України" як гарантованого постачальника. Відповідно, газорозподільні та газотранспортні компанії, включно з оператором ГТС, зобов'язали надавати свої послуги лише за умови, якщо ресурс сформовано "Нафтогазом". За даними ЗМІ, промисловців також змушували [вносити передоплату за газ](#).

Також, 6 листопада Міненерговугілля оприлюднило [проект наказу](#), яким ініціювало передачу "Нафтогазу" тимчасових функцій із розробки місячних балансів газу. Відновлення монопольного статусу сам "Нафтогаз" пояснює [складністю розрахунків за імпортований газ](#), що вимагає "зустрічних гарантій від споживачів на внутрішньому ринку".

Обурення дискримінаційними правилами висловили [незалежні газові трейдери](#) та [приватні видобувні компанії](#), які [пригрозили зупинкою видобутку](#). 14 листопада декілька компаній [подали колективний позов](#) до Окружного адміністративного суду м. Києва проти уряду та "Нафтогазу". За [даними ЗМІ](#), позовні вимоги підтримали головні гравці галузі: "Нафтогазвидобування", Burisma Holdings, "Полтавська газонафтова компанія" (JKX Oil & Gas), Geo-Alliance, "Куб-Газ".

У [листі до прем'єр-міністра А.Яценюка](#), голова Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач дав зрозуміти, що згадана постанова викликає серйозні побоювання з точки зору її відповідності Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Однак, 26 листопада Кабмін прийняв Постанову [№ 647](#) на заміну попередніх, якою розширив перелік підприємств, які потрапили під обмеження з 90 до 167 суб'єктів.

11 грудня [Секретаріат Енергетичного Співтовариства висловив занепокоєння](#) "викривленням законодавчої основи ринку газу" та адресував міністру В.Демчишину [повторного листа](#) з проханням переглянути законодавство, що обмежує права учасників газового ринку. Документ також був оскаржений гравцями ринку, які [стверджують](#), що 16 грудня Окружний адміністративний суд Києва визнав постанову незаконною.

3 грудня НАК "Нафтогаз України" звернулася до Секретаріату Енергетичного співтовариства та учасників газового ринку з [відкритим листом](#), де виклала свої пропозиції щодо встановлення недискримінаційних умов на ринку газу в Україні.

Уряд частково пішов назустріч приватним компаніям, [дозволивши вільно імпортувати газ](#) та [виключивши енергоресурси з переліку товарів](#) (Закон від 28.12.2014 № 73-VIII "Про заходи щодо стабілізації платіжного балансу України відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року"), на які розповсюджується урядова пропозиція із введення імпортного збору.

Водночас, навіть неринкові кроки не змогли суттєво покращити фінансове становище "Нафтогазу"

Якраз перед [прибуттям місії МВФ](#) в Україну, "Нафтогаз" анонсував [40% підвищення цін на газ для населення](#) з 1 травня 2015 року. За словами прем'єр-міністра А.Яценюка, держава [витратила більше 103 млрд. грн.](#) на покриття дефіциту "Нафтогазу". Розпорядженням від 26 листопада 2014 р. [№ 1161-р](#) уряд погодив додатковий договір до Кредитного договору між "Ощадбанком" та НАК "Нафтогаз України".

Згідно Наказу [№ 837](#) профільне міністерство проведе позаплановий внутрішній аудит НАК "Нафтогаз України". Сам холдинг оголосив тендер на [проведення фінансового аудиту за 2014-2015 роки](#), а її керівництво планує [змінити більшу частину працівників](#).

Наприкінці грудня [Розпорядженням № 1281-р](#) Кабінет Міністрів схвалив фінансовий план "Нафтогазу" на 2014 рік та рекомендував вжити заходів із відтермінування строку погашення боргових зобов'язань "Нафтогазу" перед державними банками ("Ощадбанк", "Укресімбанк") на майбутні періоди без зменшення суми таких зобов'язань. Як [твердить](#) директор з розвитку бізнесу "Нафтогазу" Ю.Вітренко, запропоновані механізми – реформа цін і тарифів, боротьба з корупцією, більш ефективна робота на ринку – можуть повністю ліквідувати дефіцит компанії вже в 2015 році. Водночас, [Державним бюджетом на 2015 рік](#) зберігається можливість фінансування дефіциту "Нафтогазу" в обсязі 31,5 млрд. грн.

У сфері реформи ринку електроенергії:

У жовтні, коли проблема нестачі електроенергії не стояла так гостро, уряд стимулював опалення електричною енергією замість газу – постановою НКРЕКП було [збільшено обсяги споживання](#) електричної енергії для населення, яке проживає в оселях, обладнаних електроопалювальними установками, з 3600 до 5000 кВт-год (включно). Для цієї категорії населення застосовується найнижчий тариф на електроенергію – 23,7 коп. за 1 кВт-год (з ПДВ).

Мірою ускладнення ситуації, – підвищення вартості цін на енергоносії, зокрема вугілля, враховуючи фінансовий дисбаланс генеруючих компаній, – у жовтні [НКРЕКП відкоригувала тарифи](#), знизивши тариф на передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, а також тариф на відпуск електроенергії НАЕК "Енергоатом", і призупинила нарахування інвестиційної складової до тарифу на реконструкцію та модернізацію обладнання енергоблоків ТЕС.

Також уряд [скасував свої рішення](#) 2009-2012 років, якими встановлювались пільгові ціни для експорту електроенергії, а також пільгові [ціни на електроенергію](#) для деяких феросплавних підприємств.

Уже в грудні, вирішуючи проблему пікового навантаження, регулятор прийняв [Постанову № 752](#), якою оптимізував непобутовим споживачам тарифні коефіцієнти за спожиту електроенергію в пікові періоди навантаження на ОЕС України, а також [оприлюднив проект постанови](#) "Про внесення зміни до Порядку застосування тарифів на електроенергію", яким передбачається зменшення тарифного коефіцієнту з 0,7 до 0,5 в години нічного мінімального навантаження енергосистеми.

Планується, що такі кроки стимулюватимуть населення до споживання електроенергії у нічний період, що дозволить вирівняти графік навантажень на вітчизняну енергосистему.

14 листопада Міністерство енергетики [оприлюднило](#) проект Закону "Про обов'язкове відокремлення видів діяльності в електроенергетиці", який було доопрацьовано з урахуванням наданих зауважень. У повідомленні вказується, що документ розроблено у т.ч. з метою приведення у відповідність енергетичного законодавства України до Директиви 2009/72/ЄС.

Уряд планує перевести споживачів електроенергії на передоплату – у грудні НКРЕКП [оприлюднила проект постанови](#), якою передбачається введення системи попередньої оплати за спожиту електроенергію усіма категоріями споживачів; натомість [підприємства ЖКГ виступають](#) проти такої ініціативи. Одночасно з'являються ініціативи із призначення пільг для окремих категорій споживачів – зокрема, у парламенті [зареєстровано проект закону](#), яким пропонується зменшити тариф на електроенергію до 70% тарифу споживачам, які проживають в 30-кілометровій зоні атомних електростанцій.

Працюючи на приведенням правил ринку електроенергії до європейських вимог, НКРЕКП [оприлюднила проект постанови](#) "Про затвердження Примірного договору про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України". Також було поширено [проект постанови](#) "Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж", який в грудні було [виставлено на повторне громадське обговорення](#). Обидва документи є елементом реалізації вимог Закону "Про засади функціонування ринку електричної енергії України".

Також, у листопаді між Міністерством енергетики та Світовим банком [підписано протокол та парафоровано кредитні угоди](#), які передбачають залучення позики для реалізації ДП "НЕК "Укренерго" Другого проекту з передачі електроенергії, який спрямований на наближення інтеграції ОЕС України з Європейською мережею операторів системи передачі електричної енергії ENTSO-E.

Наказом Міністерства енергетики [№ 840](#) від 25 листопада затверджено Програму першочергових організаційно-технічних заходів для підготовки ОЕС України до роботи з об'єднанням енергосистем європейських держав на період до 2016 року.

У сфері державного регулювання енергетики:

Новий регулятор прагне закріпити свій незалежний статус

У жовтні урядовим Розпорядженням [№ 1038-р](#) було об'єднано бюджетні призначення для НКРЕКП, а сам регулятор [затвердив](#) власний регламент.

10 листопада на сайті НКРЕКП було [оприлюднено](#) проект Закону "Про державне регулювання у сфері енергетики", розроблений "з метою забезпечення здійснення стратегічних та інституційних реформ" відповідно до Третього енергетичного пакету ЄС. Як йдеться у супровідних документах, метою законопроекту є законодавче закріплення правового статусу НКРЕКП як незалежного державного колегіального органу.

Планом діяльності НКРЕКП з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік ([Постанова № 762](#)) прогнозується прийняття законопроекту в II кварталі.

У сфері відновлюваної енергетики:

Уряд затвердив Національний план дій з ВДЕ до 2020 року

Кабінет Міністрів України своїм [Розпорядженням № 902-р](#) від 1 жовтня 2014 р. затвердив [Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року](#). Проект розроблено на виконання Директиви 2009/28/ЄС. Згідно з Національним планом, загальна потужність усіх джерел відновлюваної енергетики повинна збільшитися більш ніж в 5,5 рази - з нинішніх (станом на 1 жовтня) 1024 МВт до 5700 МВт (без урахування великих гідроелектростанцій). Частка електроенергії, вироблена в Україні всіма поновлюваними джерелами, повинна скласти до 2020 р в загальному енергоспоживанні не менше 11%. Секретаріат Енергетичного Співтовариства вирішив [закрити справу ECS-07/14 стосовно України з приводу невиконання законодавства у сфері відновлюваної енергетики.](#), ініційовану 6 листопада.

В рамках інституційних вдосконалень, що сприятимуть реалізації плану, 26 листопада, урядовою постановою №676 схвалено [нову редакцію Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України](#). Документ передбачає можливість створення фондів державної підтримки, розвиток державно-приватного партнерства, популяризацію та проведення інформаційних кампаній.

Ключовою дискусією став перегляд умов отримання "зеленого" тарифу, зокрема скасування дискримінаційної вимоги "місцевої складової"

2 жовтня Секретаріат Енергетичного Співтовариства [відкрив справу ECS-7/13 проти України](#) щодо так званої "місцевої складової". На думку Секретаріату, означена вимога порушує Директиву 2009/28/ЄС про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел, а також статтю 7 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, що забороняє дискримінаційні підходи.

У грудні Держенергоефективності завершило прийом пропозицій до [проекту закону "Про внесення змін до Закону України "Про електроенергетику"](#), яким скасовуються вимоги до місцевої складової при отриманні "зеленого" тарифу. Документом також розширюється термін "біомаса" на продукти сільського господарства; стимулюється використання малих вітроустановок у домогосподарствах; збільшується коефіцієнт "зеленого" тарифу на електроенергію з біомаси та біогазу (для об'єктів, що вводяться в дію з 2015 по 2019 рік).

Водночас, як повідомляють оператори вітряних електростанцій в Україні, НКРЕКУ з серпня [припинила індексувати зелені тарифи](#) залежно від курсу євро, хоча це передбачено законом. Згодом [Європейська вітроенергетична асоціація надіслала офіційне звернення до прем'єр-міністра А.Яценюка](#) з проханням обговорити необхідність дотримання законодавства у сфері тарифної політики.

Міненерговугілля також підготувало [пакет пропозицій, який включає зменшення тарифів для "зеленої" генерації](#), насамперед сонячної, з метою вивільнення 1,5-2 млрд. грн. на придбання вугілля антрацитової групи для ТЕС. Зі слів спеціаліста управління генеруючих підприємств НКРЕКП Олександра Козакевича, [регулятор не був проти перегляду, однак наполягав на тому, що фізично не встигне підготувати і пролобіювати всі необхідні документи](#).

Тим часом, у Верховній Раді зареєстровано низку законопроектів, спрямованих стимулювати виробництво електроенергії з альтернативних джерел:

- ["Про внесення змін до Прикінцевих положень Закону України "Про електроенергетику" щодо покращення умов для виробництва електроенергії з енергії сонячного випромінювання"](#) (№ 1309 від 9.12.2014). Законопроектом пропонується відмінити вимогу щодо розміру "місцевої складової" для сонячних електростанцій, які виробляють електроенергію до 1 січня 2018 року.
- ["Про внесення змін до статті 17-3 Закону України "Про електроенергетику" щодо покращення умов для виробництва електроенергії з енергії вітру"](#) (№ 1457 від 12.12.2014). Документом пропонується скоригувати співвідношення фіксованих часток елементів "місцевої складової" для вітроелектростанцій, з метою відміни їх для виробництва лопатей, а також виробництва і зборки ротора.
- ["Про внесення змін до Закону України "Про електроенергетику" \(щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії\)"](#) (№ 1478 від 16.12.2014). Законопроектом (1) вводяться окремі коефіцієнти "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої малими сонячними електростанціями (встановлена потужність менша або дорівнює 10 МВт) та великими СЕС (потужністю більше 10 МВт); (2) обмежує гарантії стимулювання виробництва електроенергії великими СЕС.

Визначено середньозважений тариф на виробництво тепла з альтернативних видів палива

19 грудня 2014 року на відкритому засіданні НКРЕКП [визначено розмір середньозваженого тарифу на виробництво теплової енергії](#) для бюджетних установ та організацій на теплогенеруючих установках (крім ТЕЦ, ТЕС і АЕС) з використанням газу на рівні 1097,24 грн./Гкал (без ПДВ) та на виробництво теплової енергії (крім ТЕЦ, ТЕС і АЕС) з використанням газу для бюджетних установ та організацій, інших споживачів (крім населення) у розмірі 1092,12 грн./Гкал (без ПДВ). Прийняті рішення схвалено на виконання постанов уряду від 09.07.2014 № 293 та від 10.09.2014 №453, які стимулюють виробництво тепла з альтернативних видів палива. Реалізація зазначених рішень сприятиме зростанню рівня інвестування в теплогенеруючі об'єкти, що працюють з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу).

У сфері навколишнього середовища:

Заходи, що можуть сприяти охороні диких птахів

22 жовтня 2014 року уряд ухвалив [Концепцію боротьби з деградацією земель та опустелюванням](#) (Розпорядження КМУ № 1024-р). Її метою є підвищення ефективності реалізації державної політики щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, визначення пріоритетних завдань, зміцнення інституціональної спроможності та покращення координації діяльності уповноважених органів у відповідній сфері, а також забезпечення виконання Україною як

стороною Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці, міжнародних зобов'язань.

Окрім цього, 8 жовтня 2014 року Кабінет Міністрів України затвердив [Положення про Державне агентство лісових ресурсів України](#) (Постанова № 521). Положення визначає правовий статус Держлісагентства, основними завданнями якого є реалізація державної політики у сфері лісового та мисливського господарства та внесення на розгляд Міністра аграрної політики та продовольства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Всесвітній фонд дикої природи (WWF) допоможе адаптувати українське законодавство до норм європейського права в галузі охорони навколишнього природного середовища. Відповідний [Меморандум про взаєморозуміння](#) між Дунайсько-Карпатською програмою Всесвітнього фонду природи підписав Міністр екології та природних ресурсів України Ігор Шевченко. Особливу увагу в співпраці приділяється двом директивам ЄС щодо збереження оселищ та збереження птахів.

18 листопада 2014 року відбулося перше засідання [Робочої групи з охорони природи](#), метою якої є наближення національного законодавства до Директиви № 2009/147/ЄС про захист диких птахів та Директиви № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

У Верховній Раді України зареєстровано низку законопроектів, спрямованих на охорону довкілля загалом та його окремих компонентів. А саме:

- ["Про внесення змін до деяких законодавчих актів \(щодо посилення заходів по охороні лісів\)" \(реєстр. № 1307\)](#). Зміни виключають надання лісів у приватну власність, збільшують контролюючу роль держави за охороною і використанням лісів та покращують охорону лісового біорізноманіття (встановлена вимога про обов'язкове виділення в лісах особливо захисних лісових ділянок з режимом обмеженого лісокористування, заборона вирубування та пошкодження дуплястих дерев, а також дерев з гніздами птахів, занесених до Червоної книги України тощо);
- ["Про внесення змін до Закону України "Про природно-заповідний фонд України" \(щодо удосконалення окремих положень\)" \(реєстр. № 1427\)](#);
- ["Про внесення змін до деяких законодавчих актів України \(щодо охорони фауни, флори та посилення боротьби з браконьєрством\)" \(реєстр. № 1665\)](#).

Фінансові та організаційні заходи підтримки адаптації екологічного законодавства України до стандартів ЄС

22 жовтня 2014 року уряд ухвалив Розпорядження № 1013-р [«Про передачу у 2014 році деяких бюджетних призначень Міністерству екології та природних ресурсів»](#) щодо передачі бюджетних призначень, джерелом надходження яких є третій транш Угоди про фінансування програми «Підтримка реалізації Стратегії національної екологічної політики України», Міністерству екології та природних ресурсів за програмою 2401500 «Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища».

28 жовтня 2014 року Міністерство екології та природних ресурсів з робочим візитом [відвідали експерти Групи підтримки України з Європейського Союзу](#) (група Балаша). Під час зустрічі керівники підрозділів Міністерства обговорювали з гостями можливості різносторонньої допомоги в екологічній галузі з метою наближення вітчизняного законодавства до європейських правових норм.

Програма діяльності Кабінету Міністрів України та питання довкілля

9 грудня 2014 року уряд затвердив [Програму діяльності Кабінету Міністрів України \(Постанова № 695\)](#). Проте вона не містила жодної згадки про охорону довкілля, що спричинило хвилю критичних виступів представників різних кіл суспільства. 11 грудня уряд ухвалив [Постанову № 699 «Про зміни до Програми діяльності Кабінету Міністрів України»](#), доповнивши вступну частину Програми положенням про те, що Коаліційна угода є невід'ємною частиною такої Програми. Коаліційна угода включає реформу системи управління довкіллям та інтеграцію екологічної політики в інші галузеві політики як самостійну складову, а також імплементацію директив, як це передбачено Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Проте Коаліційна угода не містить конкретних строків виконання відповідних заходів, як це передбачає Програма діяльності КМУ.

У сфері енергоефективності:

В листопаді уряд [схвалив плани імплементації директив ЄС у сфері енергоефективності](#). Проте [опубліковані](#) вони були лише наприкінці грудня – щодо директив 2010/30/ЄС, 2010/31/ЄС, 2006/32/ЄС. Інформацію про стан виконання має подавати Мінрегіон щокварталу до 10 числа наступного місяця. Кілька елементів опублікованих планів мають кінцевий термін 31 грудня 2014 року. Також в кінці року були опубліковані [План діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік](#) (затверджений [Наказом Мінрегіону №349](#) від 15 грудня 2014 року) та [План нормотворчої роботи Держенергоефективності на 2015 рік](#), в яких перелічені нормативно-правові акти, що мають бути розроблені та часто супроводжені до прийняття. В урядовій [Програмі діяльності](#), яку затвердив парламент, про енергоефективність йдеться тим часом лише в контексті проектів з альтернативних джерел енергії та будівництва і реконструкції житла.

У грудні було [затверджено новий склад](#) Кабінету Міністрів, а також сталися віялові відключення електроенергії. Щоб відмовитися від цих заходів потрібно було [15% економії в пікові години](#), тому підприємства закликали [знижувати енергоспоживання та переходити на нічний графік роботи](#), а НКРЕКП висувало відповідні [ініціативи](#) щодо населення, але ситуацію було вирішено саме через [збільшення закупівель](#) вугілля та електроенергії.

В Україні скасовано пільги на ввезення енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих

З метою створення рівних умов для здійснення підприємницької діяльності, Кабінет міністрів 29 грудня видав [постанову №719](#), якою скасовуються пільги на ввезення на митну територію України енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих.

Заміщення газу замість енергозбереження

Постанова Кабміну «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження» ([від 1 жовтня 2014 р. № 491](#)) закріплює механізм фінансування [частини тіла кредиту на закупівлю населенням електричних або твердопаливних котлів – на це виділили 50 млн. грн., а загалом на механізми стимулювання](#) енергозбереження хочуть використати 440 млн. грн., наданих ЄС. Станом на 6 листопада сума виданих кредитів склала 4 млн. грн., на 1 грудня 2014 року - [16 млн. грн.](#), на 17 грудня - [понад 19 млн. грн., які отримали 1155 домогосподарств](#). Загалом в 2014 році уряд планував дати кредити [30-36 тис. домогосподарств](#), закликаючи місцеві адміністрації проводити [широку роз'яснювальну роботу](#) серед населення, а Держенергоефективності – розробити своєрідну «маршрутну карту» для регіонів. У відомстві ж взялися за розробку [типової дорожньої карти](#) зі скорочення споживання та заміщення газу для кожного з регіонів України.

Подбати обіцяють і про [здешевлення кредитів](#) для українських виробників твердопаливних котлів, а також про стимулювання виробників твердого палива (очікують, що тверда біомаса та біогаз дозволить замінити [18,16 млрд. кубометрів газу](#)). Підтримуватимуть кредитування закупівлі енергозберігаючого обладнання, відшкодування споживчих кредитів на заходи з енергозбереження ([План коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року](#), розпорядження від 16 жовтня 2014 р. № 1014-р), а загалом проектам з заміщення газу вже в цьому році [державна обіцяє](#) вже в цьому році відшкодувати 20-30% інвестованих коштів.

НКРЕКП збільшила для населення, яке для обігріву використовує електроопалювальні установки, обсяги споживання електричної енергії до [5000 кВт·год за найменшим тарифом](#), стимулюючи тим самим до встановлення таких приладів (постанова НКРЕКП № 164 «Про затвердження Змін до Тарифів на електроенергію, що відпускається населенню», рекомендована постановою Уряду від 16 жовтня № 540 «Про стимулювання споживачів природного газу та теплової енергії до переходу на використання електричної енергії для опалення і підігріву води»).

В Мінрегіонбуді хочуть замінити до 2020 року [20% споживання газу](#). Завдяки стимулюванню вирощування енергетичних культур в Держенергоефективності розраховують замінити [6,3 млрд. куб. м газу до 2020 року](#), а в Мінагрополітики заявили, що за умови використання всіх можливостей біологічних видів палива, можливо замінити [30 млрд. куб. м](#). С.Савчук заявив, що метою є скорочення споживання газу в Україні до [18 млрд. кубометрів на рік](#). Проте до 2020 року він розраховує скоротити споживання газу лише на [7-8 млрд. кубометрів](#). Бюджетні установи в 2014 році [зменшили споживання газу на 20%](#) в порівнянні з 2013 роком. Водночас НАК «Нафтогаз України» заявив, що з 1 по 20 грудня споживання газу промисловими споживачами, бюджетними установами та ТКЕ [на 25% перевищило рівень](#), встановлений Постановою Кабінету Міністрів України № 296 «Деякі питання забезпечення населення, підприємств, установ та організацій природним газом до кінця опалювального сезону 2014/15 року» від 09 липня 2014 р. Це сталося попри численні [заклики](#) урядовців дотримуватися лімітів споживання газу та погрози дисциплінарною відповідальністю головам і профільним заступникам голів ОДА.

В Мінрегіоні наголосили на необхідності обов'язкової розробки [схем теплопостачання міст щонайменше на 5 років](#) та запропонували проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення відносин у сфері теплопостачання». На думку чиновників, це допоможе краще зрозуміти шляхи заміщення 50% газу в комунальній енергетиці протягом 5 років.

Фонд з енергоефективності

Держенергоефективності розвиває ідею створення Фонду з енергоефективності, прагнучи здійснювати через нього фінансування урядових програм стимулювання енергоефективності. В Агентстві [домовилися](#) з представниками Групи підтримки України Єврокомісії створити робочу групу з розробки концепції Фонду та розгляд європейського досвіду в цій сфері. Розгляд концептуальних підходів до створення інституційних засад Фонду енергоефективності в Україні має відбутися на засіданні колегії Держенергоефективності [21 травня 2015 року](#).

Енергетичний сервіс

Поки в уряді говорили про [необхідність доопрацювання](#) пакету законопроектів щодо ЕСКО механізмів, громадськість [повідомляла](#) про зняття низки важливих пунктів з законопроектів в результаті доопрацювання та звинувачувала Мінфін в саботажі, в Мінрегіоні обіцяли [«найближчим часом»](#) запропонувати на розгляд Кабміну законопроекти щодо ЕСКО-механізму, а в Держенергоефективності [планували](#) електронні консультації з громадськістю на лютий 2015 року, 9 грудня у Верховній Раді народними депутатами був зареєстрований [проект Закону про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації](#) (№1313). Законопроект стосується державних закупівель енергосервісу, де вартість предмета закупівлі (без ПДВ) дорівнює або перевищує 100 тисяч гривень та пропонується дозволити енергосервісним компаніям реалізувати енергоефективні проекти за власні кошти, які повертати з отриманої економії витрат на оплату спожитих паливно-енергетичних ресурсів та комунальних послуг протягом строку енергосервісного договору. На додачу до вищевказаного законопроект 11 грудня народними депутатами був внесений [проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України \(щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації\)](#) (№1409), метою якого є «створення правових засад закупівлі енергосервісних послуг». Окрім того, народним депутатом Домбровським О.Г. внесений альтернативний до цього законопроект [\(№1409-1\)](#). Той же автор вніс ще два законопроекти щодо енергосервісу, які мають розглядатися разом (включаючи описаний вище) – [«Про особливості здійснення закупівель енергосервісу»](#) (№1532 від 22.12.2014 р.) та [«Про особливості здійснення закупівель енергосервісу»](#) (№1533 від 22.12.2014 р.).

Статус органів державної влади у сфері енергоефективності

Держенергоефективності [відмовилося від контролюючих функцій](#). Уряд схвалив нову редакцію Положення про Держенергоефективності, розширивши функції агентства [відповідно до зобов'язань України в Енергетичному Співтоваристві](#) та закріпивши роль Віце-прем'єр-міністра України-Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства у

спрямуванні та координації роботи агентства ([Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 676](#)). Держенергоефективності також хоче створити [сучасну систему моніторингу](#) у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики для відстеження дії впроваджених заходів та отримання аналітичних даних у відповідних сферах. Окрім того, агентство закликала до співпраці експертів та громадськість для обговорення ініціатив.

Зміни також були внесені в Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України ([Постанова Кабінету Міністрів від 26 листопада 2014 р. № 690](#)).

Національний план дій з енергоефективності

Урядовим планом [коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року](#), а також [Планом нормотворчої роботи Держенергоефективності на 2015 рік](#) передбачено розробити та внести на розгляд «проект акта Кабінету Міністрів України щодо схвалення Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року як складової частини зобов'язань України перед Енергетичним Співтовариством» до березня 2015 року. Голова Держенергоефективності С.Савчук [заявив](#) 25 жовтня, що Національний план дій з енергоефективності планують винести на розгляд уряду за 2 місяці.

Енергетична ефективність будівель

В уряді оцінили потреби багатоквартирних житлових будинків в термомодернізації в [75% - 85%](#). Причиною для цього в міністерстві бачать відсутність ефективного власника житла, а вирішенням називають проекти законів «Про житлово-комунальні-послуги» та «Про особливості права власності в багатоквартирному житловому будинку» ([№1565 від 22.12.2014 р.](#)). Держенергоефективності оцінює потреби на заходи з енергозбереження в житловому фонді в [1 трлн. грн.](#) до 2020 року, а [оцінки](#) міжнародних експертів (GIZ, ЄБРР, Світовий банк), на модернізацію багатоквартирних будинків – близько 500 млрд. грн..

Мінрегіон [готує постанову](#), яка дозволить ОСББ брати кредити на термомодернізацію, а також закупівлю енергоефективного обладнання. Також там повідомили, що розглядають можливість [повернення державою 30% тіла кредиту ОСББ та власникам приватних будівель](#), якщо кредити будуть використані для економії палива – проект відповідного рішення уряду [щодо компенсації 40% суми кредиту для ОСББ](#) перебуває на стадії погодження. У Мінрегіоні передбачали, що уряд розгляне відповідний проект [до кінця 2014 року](#), і з початку 2015 року почнеться реалізація.

Кабмін вніс до Верховної Ради [проект Закону «Про енергетичну ефективність будівель» \(№1566 від 22.12.2014 р.\)](#), метою якого є «визначення правових, економічних та організаційних засад діяльності у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель» і створення умов для раціонального споживання в них енергетичних ресурсів». Комітет рекомендував направити проект Закону за результатами першого читання на доопрацювання Комітету для підготовки на повторне перше читання, підготувавши [відповідну постанову](#). Електронні консультації з громадськістю щодо законопроекту «Про енергоефективність будівель» [заплановані](#) Держенергоефективності на лютий 2015 року.

Оснащеність засобами обліку

Попри плани Мінрегіону вивести забезпеченість приладами обліку теплової енергії в 2014 році до 42-45%, там [повідомили](#), що направили передбачені для облаштування приладами обліку кошти на заходи з заміщення та зі скорочення споживання газу, а проблему обліку тепла хочуть вирішити «в найближчі 1,5-2 роки».

В міністерстві [вказали](#), що в 2014 році рівень оснащення будинків комерційними засобами обліку збільшився на 2% - 4 434 будинки облаштовано засобами по будинкового обліку холодної, гарячої води та теплової енергії. Експерти ж [закликають](#) до обладнання всіх багатоквартирних будинків засобами обліку спожитої теплової енергії та тепловими пунктами з погодним регулюванням в якості одного з найперших кроків, зауважуючи, що подібні проекти мають терміни окупності в межах одного року та зниження теплоспоживання в середньому на 30%.

Тим часом, станом на 1 жовтня, як і на 1 листопада рівень оснащення приладами обліку відпуску теплової енергії по Україні становив [98,6%](#), на 1 грудня – [98,7%](#), а Міненерго ставило органам місцевого самоврядування забезпечити 100% оснащеність до початку опалювального сезону.

На січень 2015 року [заплановані](#) Держенергоефективності електронні консультації з громадськістю щодо проекту Закону України «Про комерційний облік у сферах тепlopостачання, централізованого водopостачання та водовідведення, надання комунальних послуг».

Технічні регламенти

Проекти постанов Кабміну «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників», а також «... телевізорів» Держенергоефективності планує розробити і супроводжувати в [лютому 2015 року](#). Водночас подібні документи щодо побутових посудомийних машин та побутових кондиціонерів повітря розраховують розробити і супроводжувати в [квітні 2015 року](#).

Відповідно до [Плану діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік](#), у грудні планується внести на розгляд Кабміну проекти наступних постанов: «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників», «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування телевізорів», «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових посудомийних машин», «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових кондиціонерів повітря». Відповідно до [Плану нормотворчої роботи Держенергоефективності на 2015 рік](#) планується розробка і супровід проектів постанов Кабміну «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електричних ламп та світильників», «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування телевізорів» (до лютого 2015 року), «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових посудомийних машин», «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових кондиціонерів повітря» (до квітня 2015 року). Електронні консультації з громадськістю щодо перших двох регламентів [заплановані](#) Держенергоефективності на січень 2015 року, щодо решти двох – на лютий того ж року.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Риторика «створення стабілізаційного запасу нафти» використовується кон'юнктурно, для обслуговування інтересів окремої бізнес-групи.

21 жовтня Арсеній Яценюк заявив, що [уряд має резерви нафти для того, щоб переробити її і поставити 200 тис тонн мазуту на українські ТЕС](#). Таким чином Кабмін планував замінити 3 млрд. кубометрів російського газу. За повідомленнями, [виграти від такого розвитку подій може група «Приват»](#), яка контролює основного виробника - «Укртатнафту» (Кременчуцький НПЗ). Голова правління "Укртатнафти" Павло Овчаренко підтвердив ЗМІ, що завод повністю зупинив експорт, готуючись задовольняти внутрішній попит.

Крім того, між НАК «Нафтогаз України» та Міненерговугілля в листопаді розгорнувся конфлікт із приводу [призначення головою Аукціонного комітету з продажу енергоресурсів Андрія Куща](#), якого пов'язують з підконтрольною групі «Приват» компанією «Укрнафта». НАК наполягав на призначенні Петра Столяра у відповідності до постанови уряду №570, а також пропонував запровадити [обов'язковий запис засідань на інформаційних носіях та відкритий доступ пресі](#).

В рамках боротьби за зміну керівництва «Укрнафти», уряд 9 грудня подав до Верховної Ради [законопроект №1310](#) про зниження кворуму, необхідного для проведення загальних зборів акціонерного товариства, з 60%+1 акція до 50%+1 акція.

Після схвалення [Арсеній Яценюк заявив](#), що той не має ніякого відношення до управління "Укрнафти". Прем'єр доручив Міненерго домогтися зміни менеджменту компанії, яку досі контролює група «Приват», хоча 51% її акцій належить державі.

Урядом внесено зміни до порядку торгівлі нафтопродуктами в частині обов'язкової наявності документів, що підтверджують якість пального

На засіданні Кабінету Міністрів 19 листопада було [прийнято постанову № 636 про внесення змін до Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами](#). Згідно з документом, на АЗС забороняється продаж нафтопродуктів, які не відповідають вимогам нормативних документів щодо їх якості та безпечності; на вимогу споживача продавець зобов'язаний надати копію документа про якість (паспорт якості) і копію декларації про їх відповідність; встановлено обов'язкову наявність на АЗС еталонних мірників для перевірки на точність роботи паливо-, масло- та газороздавальних колонок, передбачається, що засоби виміральної техніки, зокрема резервуари, які застосовуються на АЗС, підлягають перевірці або державній метрологічній атестації.

В Україні підвищено акцизи на спеціальні бензини з вмістом біоетанолу та біодизель

22 грудня Кабінет Міністрів подав до Ради [законопроект №1578 «Про внесення змін до Податкового кодексу \(щодо податкової реформи\)»](#), яким пропонувалось на постійній основі стягувати акциз з палива моторного альтернативного в обсязі 202 євро /т (до цього акциз був закріплений тимчасово, до 1 січня 2015 року, на рівні 99 євро/т). Акциз на біодизель повинен був також зрости - на 4% (на 4 євро / т) - до 102 євро / т.

В [затвердженому Радою варіанті закону від 28 грудня](#) акциз на паливо моторне альтернативне збережено на рівні 99 євро/т, ставка для біодизелю підвищена до 102 євро/т, водночас акциз на спеціальні безини з вмістом біоетанолу не менше 5% підвищений до 202 євро/т.

У сфері статистики:

Розширення міжнародного співробітництва може посилити роботу статистичної системи

7 жовтня урядом підписано [Меморандум про взаєморозуміння](#) з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яким серед пріоритетних сфери та форм співпраці вказано розвиток статистики. 12 листопада Розпорядженням [№ 1091-р](#) Кабмін схвалив остаточний звіт за результатами спільних із МБРР інвестиційних проектів "Розвиток системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень".

Держстат опублікував [Енергетичний баланс України за 2013 рік](#), причому зробив це раніше ніж планувалося – наприкінці листопада.

У сфері конкуренції:

Перевірки АМКУ поширюються на енергетичні ринки

Наприкінці жовтня [Антимонопольний комітет оприлюднив результати досліджень ринку нафтопродуктів](#). В результаті встановлено факти зловживання монопольним становищем компаній на регіональних ринках, а також сумарне завищення ціни на 40% світлих нафтопродуктів (5-6 млн. т).

[Рішенням РНБОУ](#) від 4 листопада 2014 року "Про стан забезпечення енергетичної безпеки держави та невідкладні заходи щодо сталого проведення опалювального сезону 2014/15 року" АМКУ запропоновано провести перевірку підприємств з газифікації і газопостачання (облгазів) та енергопостачальних компаній (обленерго).

Тим часом, Кабмін вніс до переліку об'єктів для приватизації ["Центрэнерго", Одеську та Херсонську ТЕЦ](#), а також змінив графік з продажу акцій [8 енергокомпаній 3 обленерго](#), та [25% "Донбасенерго"](#).

У сфері соціальної політики:

В НКРЕКП оголосили [про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води](#) населенню, що є суттєво вищими, ніж минулого року, виправдовуючи це зміною методології, приведенням до економічно обґрунтованого рівня. Міністр соціальної політики акцентував увагу на потребі «доводити ціни на газ та електроенергію [до рівня ринкових](#) з одночасним запровадженням і вдосконаленням механізму компенсації для малозабезпечених громадян», зазначивши, що цей процес триватиме до 2017 року.

Чиновники закликали місцеву владу проводити інформування населення щодо звернення за субсидіями. До цього [закликають](#) громадян і профільний [міністр](#), і прем'єр-міністр. В уряді повідомили, що до опалювального сезону за компенсацією підвищення тарифів на оплати ЖКП звернулися 4,5 тис. сімей і наголосили, що загалом право на пільги та субсидії в Україні мають [близько 10 млн. сімей](#). При цьому А.Яценюк [доручив розробити додаткові механізми компенсацій](#) у зв'язку з підвищенням тарифів, визнавши, що наявний механізм не є досконалим. Водночас, з 1 жовтня вступив в дію [удосконалений порядок призначення житлових субсидій](#), що включає нові соціальні нормативи. Мінрегіонбуд продовжив роз'яснювати нововведення, пов'язані з цим, звернувши увагу не тільки на зменшення нормативів щодо постачання газу в розрахунку на кількість людей в житлових приміщеннях, не обладнаних лічильниками, але і на збільшення норм опалюваної площі для отримання субсидій. Водночас там [зауважили](#), що норми зі споживання води встановлюються місцевою владою та в тому числі відіграють "психологічну" роль, спонукаючи до встановлення лічильників та економії. Кабмін [підготував](#) та погодив з профспілками проект постанови «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 83», в якому поширив компенсацію на інші види послуг (централізоване постачання холодної води, водовідведення, електропостачання, вивезення побутових відходів, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), пропонує надати право громадянам за вибором отримувати компенсацію або житлову субсидію, а також надавати компенсацію сім'ям, дохід яких не перевищує півторакратної величини прожиткового мінімуму сім'ї. В Мінсоцполітики [визнають](#) потребу в більшій адресності державних програм соціальної підтримки та посиленні доступності окремих програм – зокрема, програми житлових субсидій, та [обіцяють](#) більше наблизити систему соціального захисту до людей та зробити її більш адресною. Перехід до адресності пільг зазначений і в [Програмі діяльності уряду](#).

Уряд вирішив [продовжити постачання газу та електроенергії](#) до захоплених терористами територій Донецької та Луганської областей, щоб не допустити гуманітарної катастрофи, проте не надсилатиме туди соцвиплати через загрозу розкрадання їх терористами та обіцяючи виплатити після звільнення територій. Кабмін схвалив постанову щодо [перерозподілу](#) в 2014 році субвенцій між регіонами в сумі 294,2 млн. грн.. на погашення заборгованості з різниці в тарифах за надані населенню послуги тепло-, водопостачання та водовідведення з подальшим проведенням розрахунків за газ.

Кабмін вніс [зміни](#) до пункту 4 Порядку надання компенсації особам, які мають право на безоплатне отримання вугілля на побутові потреби, але проживають у будинках з центральним опаленням.

Зокрема, розмір компенсації шахтарям розраховується як сума платежів за послуги з центрального опалення житла, електропостачання та газопостачання (з урахуванням пільг, що надаються відповідно до законодавства) у межах соціальної норми житла та нормативів користування електроенергією і природним газом для приготування їжі, з урахуванням яких надаються пільги з оплати житлово-комунальних послуг.

Уряд подав 22 грудня 2014 року до Верховної Ради законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії, а також для погашення позик, отриманих від міжнародних фінансових організацій» (№1538), яким пропонується запровадження поточних рахунків із спеціальним режимом використання для суб'єктів господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, вдосконалення законодавства щодо таких рахунків та визначення єдиних підходів до запровадження підприємствами таких рахунків. Комітет Верховної Ради з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства рекомендував відхилити законопроект, заявивши про суперечність запропонованого проекту статтям 12, 19, 44 Господарського кодексу України в частині заборони втручання у господарську та комерційну діяльність, а також положенням Коаліційної угоди. Зважаючи на це, голова комітету народний депутат Скуратовський С.І. (Радикальна партія О.Ляшка) зареєстрував 24 грудня 2014 року [проект постанови «Про відхилення проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії, а також для погашення позик, отриманих від міжнародних фінансових організацій» \(№1538/П\)](#).

Соціальний план дій

Відповідно до змін до плану заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, які вніс Кабмін [розпорядженням від 17 вересня 2014 р. № 864-р](#), Мінсоцполітики, Міненерговугілля та НКРЕКП мають розробити соціальний план дій відповідно до вимог Меморандуму про взаєморозуміння із соціальних питань в рамках Енергетичного Співтовариства до 1 січня 2015 року.

Законопроект про житлово-комунальні послуги

Законопроектом [пропонується](#) пеня в розмірі 0,1% за кожен прострочений день платежу, але не може перевищувати 100% суми заборгованості. Громадська Рада при Мінрегіоні на своєму засіданні 16 грудня 2014 року визнала законопроект таким, що [потребує доопрацювання](#) та пообіцяла надати свої пропозиції (не опубліковані). Окрім того, експерти [запропонували](#) міністерству створити робочу групу для напрацювання необхідних змін до законодавства України щодо врегулювання питань, пов'язаних із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії» (№ 1198-VII). Відповідно до [Плану діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік](#) (затвердженого [Наказом Мінрегіону №349](#) від 15 грудня 2014 року "Про затвердження Плану діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік"), відповідний законопроект планується подати до Кабміну в грудні.

Окрім того, протягом шести місяців після прийняття Закону планується подати до Кабміну проекти низки постанов, врегулювати питання порядку нарахування плати за житлово-комунальні послуги у гуртожитках, а також внести зміни до Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та до постанови Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування».

Законопроект «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» передбачає [встановлення граничного розміру державних відшкодувань за системою пільг і субсидій](#) на сплату за житлово-комунальні послуги. В Мінрегіоні пояснюють доцільність тим, що система соціального захисту має стимулювати тих, хто отримує державну підтримку, до економії енергоресурсів.